

Risk İletişimi

Risk iletişimi kavramı, 5996 sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” ve 24 Aralık 2011 tarih ve 28152 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olan “Risk Değerlendirme Komite ve Komisyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”te;

Risk iletişimi: Risk analizi sürecinde risk değerlendiricileri, risk yöneticileri ve diğer ilgili tarafların, tehlike, risk, riskle ilgili faktörler ve riskin algılanmasına ilişkin bilgi ve görüşler ile risk değerlendirmesi bulguları ve risk yönetimi kararlarının açıklamalarını da kapsayan bilgi ve düşüncelerin paylaşımı olarak tanımlanmaktadır.

Risk iletişiminin nihai hedefi, paydaşların, tüketicilerin ve halkın riske dayalı bir kararın ardındaki mantığı anlamalarına yardımcı olmak ve böylece kendi çıkarları ve değerlerine uygun gıda güvenilirliği sorununa ilişkin gerçeklere dayalı bulguları yansıtan bir hükme varabilmelerini sağlamaktır. Risk iletişimi, insanların daha çok bilgiye dayanarak yargıda bulunmalarına yardımcı olma ve kendi yaşamlarında karşılaştıkları risklerle ilgili karar vermelerini sağlama aracıdır.

Etkili risk iletişimi, kapsamlı ve güvenilir bir risk yönetimi programının başarısına önemli derecede katkıda bulunabilir. Etkili risk iletişimi sayesinde şunlar başarılabilir:

1. Tüketicilerin bir ürün ve onun güvenilir şekilde kullanımı ya da tüketimi ile ilgili risklerden haberdar olmasını sağlamak;
2. Uygun risk değerlendirmesi, yönetsel kararlar ve ilgili risk/fayda değerlendirmeleri için halkın güvenini kazanmak;
3. Halkın gıdalardaki doğal riskleri ve gıda güvenliğine yönelik standartları anlamasına katkıda bulunmak;
4. Adil, doğru ve uygun bilgi sağlayarak tüketicilerin kendi “risk kabulü” kriterlerini karşılayan çeşitli seçenekler arasından tercih yapabilmelerini sağlamak.

Risk iletişiminde aşağıdaki konularda nasıl yol alınacağı belirlenmesi gerekmektedir:

- ✓ Tehlikeler ve riskler hakkında halkın bilgilendirilmesi (tehlikeler ve riskler arasındaki ayrımın vurgulanması),
- ✓ Her iki görev içindeki çeşitli aktörlerin ve prosedürlerin tanımlanması dâhil olmak üzere, risk değerlendirmeleri ve risk yönetimi kararları süreçleri hakkında, halkın bilgilendirilmesi,
- ✓ Çift yönlü etkili bir iletişimin organize edilmesi,
- ✓ Risk değerlendirmesi ve yönetimi sürecine dâhil olan tüm aktörlerin güvenilirliğinin ve kredibilitesinin artırılması,
- ✓ Paydaşların sürece dahil edilmesi ve çatışmaların çözülmesi.

İyi risk iletişimine yol gösteren ilkeler

Açıklık

Paydaşlarla ve ilgili taraflarla açık diyaloga girilmesi, risk değerlendirme sürecinde güven inşa edilmesinde de büyük önem taşımaktadır.

Şeffaflık

Şeffaflık, açıklıkla yakından ilgilidir ve güven ve güvenilirlik inşa edilmesinde eşit derecede önemlidir. İletişim, risk değerlendirmesindeki belirsiz alanların tümünü, bunların risk yöneticisi tarafından nasıl ele alınabileceğini ve bu belirsizliklerin halk sağlığına yansımalarını her zaman net olarak iletmelidir.

Bağımsızlık

Risk iletişiminin politik karar mercilerinden, sanayiden, sivil toplum örgütlerinden ya da diğer çıkar gruplarından bağımsız olduğu gösterilebildiğinde, risk iletişimi her zaman daha güvenilir olarak algılanacaktır.

Yanıt verme kabiliyeti / zamanında iletişim

Vaktinde ve doğru şekilde iletişimde bulunmak, tüm olgular bilinmese bile, uzun vadede bilgi kaynağının inandırıcı ve güvenilir görülmesini sağlamaya katkıda bulunacaktır. İlk iletişimler çoğu kez oldukça önemlidir.

Uygulama ilkeleri

Sadece ilkelerin uygulanması iyi bir risk iletişimini garanti etmez. Risk iletişimi faaliyetlerinin temelini oluşturduğundan, orijinal bilimsel materyallerin niteliği büyük öneme sahiptir. Teknik bilgileri hedef kitlesinin anlamakta zorlanacağı ya da ilgili kitleleri ayrıntılı olarak bilgilendirmeyen şekilde bir web sitesinde yayınlamak, sağlam risk iletişimi ilkelerine uygun değildir. Kötü şekilde yazılmış basın bültenleri de aynı şekildedir. Nihai iletişimin niteliği ve uygunluğu da onun altında yatan ilkeler kadar kritiktir.

Aşağıdaki ilkeleri ve çalışma şekillerini günlük uygulamalarına aktaran kuruluşlar güven kazanmada iyi bir konumdadır:

1. Tüm ana belgelerin yayınlanması
2. Anlaşılır ve kullanılabilir iletişimler
3. Vaktinde yapılan iletişimler
4. Paydaşlar ile diyalog, kitleleri anlamak
5. Belirsizliğin kabul edilmesi ve iletişimi

Risk değerlendirmesinin kullanılabilir ve anlaşılır olması için bilimsel bilgileri çeşitli kitleler için anlaşılır hale getirebilen iyi iletişimciler (bilim insanları ve profesyonel iletişimciler) etkili risk iletişimi için gereklidir. Risk değerlendirilmelerinde kullanılan terminoloji geniş bir yelpazededir ve uzman olmayanlar için bunların çoğunu ayırt etmek zordur. Bu da iletişimin zorluğunu artırır.

Çok çeşitli medya türleri vardır ve risk iletişimcilerinin ilgiyi ölçmesi ve sadece söz konusu alanla ilgili olanlara basın bültenleri göndermesi gereklidir. Kullanılabilecek medya türleri şunlardır:

- ✓ Web siteleri
- ✓ Basılı yayınlar
- ✓ Dijital yayınlar
- ✓ Toplantılar ve çalıştaylar
- ✓ Halk istişareleri
- ✓ Ortak/paydaş ağları
- ✓ Sosyal ağlar (Facebook, MySpace, vb.)
- ✓ Blog yazarlığı
- ✓ Mikrobloglar (Twitter)